

A number of proposed measures have been considered that will make it possible to significantly advance the way of solving the problems of state guaranteeing the quality of defense products by NATO standards, increasing the reliability and competitiveness of defense products of domestic production.

The review of the existing system of Government Quality Assurance (GQA) existing in the countries of NATO was conducted and the main directions of creating a national system of state quality assurance in accordance with NATO standards were determined. A number of measures have been proposed that will make it possible to significantly advance the way of solving the problems of ensuring the quality of products and services for defense purposes, to ensure competitiveness and international recognition of the quality of defense products of national production.

Key words: *defense products, product quality, system of government quality assurance, quality management system, product certification.*

Рецензент: Бабенко В.В., канд.
техн.наук, доцент, НДІ мієрографії,
Харків

УДК 665.5 – 047.37

Доманова О. В., Янушкевич Д. А., Шубіна Л. Ю.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДПОВІДНОСТІ МАРКУВАННЯ КОСМЕТИЧНИХ ГЕЛІВ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ ВИМОГ

У статті подано результати дослідження повноти маркування косметичних гелів для вмивання, що реалізують на ринку України. Маркування для споживача – це головний засіб інформування та запобігання придбанню фальсифікованої продукції. Крім того, вимоги щодо маркування та пакування товарів є одними із заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які застосовують у разі ввезення їх на митну територію України. В процесі аналізування ринку косметичних товарів з'ясовано, що більшість продукції представлено від іноземних виробників. За результатами дослідження маркування гелів для вмивання виявлено відповідність вимогам національних, міжнародних законодавчих та нормативних документів.

Ключові слова: *безпе́ність, косметичні товари, гелі для вмивання, маркування, споживчі властивості.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Ринок косметичних засобів з кожних роком стрімко збільшується. Все більше з'являється виробників та розширюється асортимент продукції. Сучасний етап розвитку косметології характеризується зміною структури виробництва й споживання косметичних засобів, асортимент яких постійно вдосконалюється й оновлюється завдяки розробленню та освоєнню в промисловості нових видів косметичної сировини.

Український ринок косметичної продукції є одним з найперспективніших серед інших непродовольчих товарів, проте роль вітчизняного виробника дуже мала. Імпортна продукція користується значним попитом у споживачів, посідаючи провідні позиції. Косметична продукція безпосередньо взаємодіє з організмом людини, тому її застосування пов'язано зі здоров'ям та самопочуттям споживачів. Важливість показників

безпеки та якості косметичних засобів постійно зростає й є визначальним критерієм під час її реалізації та придбання.

Практичний досвід щодо обігу косметичної продукції в Україні засвідчує наявність проблем у сфері технічного регулювання під час розроблення, виробництва та реалізації косметичних виробів, невизначеність правил державного ринкового нагляду за обігом косметичної продукції на внутрішньому ринку, а також контролю в разі ввезення її на митну територію України. Це безпосередньо стосується й проблеми маркування косметичної продукції.

Швидкі темпи розвитку інноваційних розроблень у косметичній галузі, їх поширення у світі, зокрема й на українському ринку, потребують постійного оновлення нормативної бази щодо показників безпеки та якості косметичних засобів. Більшість національних стандартів України (ДСТУ), які стосуються парфумерно-косметичних виробів, застаріли та не відповідають міжнародним вимогам. Крім того, з 1 січня 2018 р. всі міждержавні стандарти (ГОСТ), відповідно до яких виробляли парфумерно-косметичні вироби, в Україні відмінено.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основну інформацію щодо товарів споживач отримує з маркування. Тому маркування товарів має містити всю необхідну й достовірну інформацію про його склад, виробника, споживчі властивості тощо. Вимоги щодо безпеки та якості косметичних засобів, особливості їх обігу на вітчизняному ринку, проблеми боротьби з фальсифікацією їх розглянуто в дослідженнях вітчизняних науковців Байцар Р., Кордіяка Ю., Зеліско А., Луців Н., Гудзь О., Захарчук В., Петровська Л. [1–5].

Проте дослідження маркування косметичних засобів відповідно до міжнародних вимог для запобігання підприємницькій практиці, що вводить споживачів в оману, проводилося недостатньо і є актуальним завданням.

Мета статті. Метою досліджень є аналізування вимог законодавчих та нормативних документів до маркування косметичних гелів для вмивання, що реалізують на ринку України, встановлення їх відповідності встановленим вимогам.

Викладення основного матеріалу. В останні десятиліття споживання косметичних товарів в усьому світі, зокрема й у нашій країні, зростає. На вітчизняному ринку з'явилася величезна кількість нових товарів з новими споживчими властивостями, багато невідомих раніше фірм як зарубіжних, так і українських. З 2012 року виробництво косметичних гелів нестабільне, але останнім часом іде вгору (рис. 1).

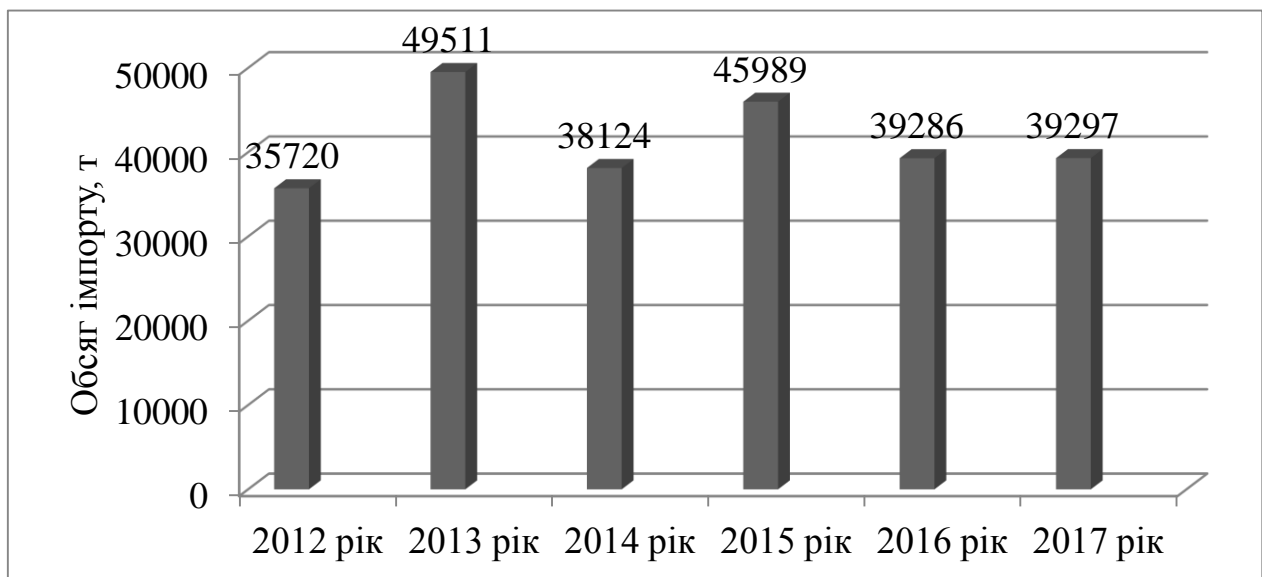

Рисунок 1. Обсяг імпорту косметичних гелів

Косметичну продукцію за кордоном виробляють понад 500 фірм і підприємств, проте більше ніж половина обсягу виробництва сконцентровано в руках 10 найбільших компаній: L'Oreal (Франція), Procter&Gamble (США), Revlon (США), Florena (Німеччина), Londa (Франція), Wella (Німеччина), Schwarzkopf (Німеччина), Oriflame (Швеція), Lumene (Фінляндія), Avon (Польща), Beiersdorf (Німеччина), Colgate-Palmolive (США), EsteeLauder (США), Johnson&Johnson (США), MaryKay (США), Procter&Gamble (США), Unilever (Велика Британія), YvesRocher (Франція) тощо [4–6]. Найбільшим виробником косметичних товарів є США (близько 13 % загального обсягу). Приблизно стільки само продукції виробляють у Європі. Для структури асортименту, що виробляє у світі косметична промисловість, характерна значна частка косметичної продукції, причому близько 65 % становлять засоби для догляду за шкірою [4–6].

Основними компонентами гелів для вмивання є поверхнево активні речовини (ПАР). Залежно від природи полярної групи і її здатності до дисоціації на іони розрізняють: аніонні, катіонні, амфотерні й неіоногенні ПАР. Від них залежить основна функція гелів для вмивання – очищення шкіри, тому їх покладено в основу класифікації гелів для вмивання [7–11].

Косметичні засоби в формі гелю становлять велику асортиментну групу і їх класифікують за кількома показниками: залежно від типу шкіри, за віковою ознакою, за призначенням та за статевою ознакою [9].

Вимоги до гелів для вмивання викладено в Технічному регламенті на косметичну продукцію [10] та в ДСТУ 4315:2004 «Засоби для очищення шкіри та волосся. Загальні технічні умови» [11].

Технічний регламент на косметичну продукцію встановлює вимоги до косметичної продукції, що вводиться в обіг та надається на ринку, щоб забезпечити високий рівень захисту здоров'я людини. Цей Технічний регламент розроблено на основі Регламенту (ЄС) № 1223/2009 Європейського Парламенту і Ради від 30 листопада 2009 року на косметичну продукцію та вводиться в дію з липня 2019 р.

Зберігання й пакування є важливими чинниками збереження якості гелів для вмивання, маркування – головний засіб запобігання фальсифікації продукції та інформування споживача. Крім того, вимоги щодо маркування та пакування товарів є одними з заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, які застосовують у разі їх ввезення на митну територію України. Так, за оцінками Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД, UNCTAD) нетарифні заходи охоплюють від 18 до 30 % обсягів світової торгівлі та застосовуються розвиненими країнами відносно 17 % продукції, яку імпортують [12].

Споживачеві складно підібрати потрібний гель для вмивання через їх широкий асортимент і недостатню кількість інформації про їх склад, вплив певних компонентів та якість очищення шкіри. Тому дослідження в напрямку встановлення повноти маркування та відповідності міжнародним вимогам гелів для вмивання, що реалізують на ринку України, цікаві та мають практичний інтерес.

Маркування споживчої тари косметичних гелів повинне відповідати вимогам ДСТУ 5010:2008 «Продукція парфумерно-косметична. Пакування, маркування, транспортування і зберігання» [13]. Згідно з цим нормативним документом на кожній одиниці споживчої тари вказують:

- назву (за наявності) й призначення виробу;
- назву виробника і його місцезнаходження (юридичну адресу, зокрема й країну) і місцезнаходження організації (адресу), уповноваженої виробником на прийняття претензій від споживача (за наявності);
- товарний знак виробника (за наявності);
- об'єм, см³ (мл) або масу нетто, г;
- об'ємну частку етилового спирту, % об. (для спиртовмісних виробів);

- склад виробу (із зазначенням інгредієнтів у порядку зменшення їх масової частки в рецептурі виробу);
- умови зберігання (для продукції, яка потребує особливих умов зберігання);
- дату виготовлення (місяць, рік) і термін придатності (місяців, років) або «придатний (використати) до (місяць, рік)»;
- позначення нормативного або технічного документа, відповідно до якого виготовлено й може бути ідентифіковано виріб (для зарубіжних парфумерно-косметичних засобів дозволено не наносити позначення);
- інформацію про сертифікацію відповідно до законодавства країни, у якій реалізують виріб.

Згідно з ДСТУ 4315:2004 додатково маркування повинне містити:

- позначку штрихового коду EAN;
- знак відповідності згідно з ДСТУ 2296 (за умови сертифікації в системі УкрСЕПРО);
- номер або спеціальний код виробничої партії.

На імпортованій продукції також можуть міститися європейський та/або євразійський знаки відповідності. Маркування наносять державною мовою країни, на території якої реалізують виріб. Перелік інгредієнтів, які є у складі виробу, дозволено вказувати згідно з міжнародною номенклатурою (INCI) з використанням літер латинського алфавіту.

Аналізування повноти маркування обраних зразків гелів для вмивання подано в таблиці 1.

Проаналізувавши повноту маркування обраних зразків гелів для вмивання, можна дійти висновку, що всі зразки відповідають вимогам ДСТУ 5010:2008 «Продукція парфумерно-косметична. Пакування, маркування, транспортування і зберігання». Зразки № 2 – ТМ «Зеленая Аптека», № 3 – ТМ «Green way» та зразок № 4 – ТМ «Lirene» етилового спирту не містять, проте вони містять у своєму складі бензиловий спирт, він так само, як і етиловий, є антисептиком та консервантом і, крім цього, має приємний аромат і його використовують як розчинника та фіксатора запаху. Однак бензиловий спирт здатний спричиняти алергічні реакції. Зразки № 1 – ТМ «Чистая линия», № 4 – ТМ «Lirene» та № 5 – ТМ «Isana young» не мають позначення нормативного або технічного документа, оскільки це дозволено для зарубіжних косметичних засобів. З усіх зразків лише зразок № 2 вироблено згідно з ДСТУ 4315:2004 і він має сертифіковану систему управління якістю ISO 9001. В Україні сертифікація косметичних засобів діє на добровільній основі. Зразок № 1 сертифіковано в системі УкрСЕПРО, про що свідчить відповідний знак у маркуванні, а також цей зразок і зразок № 4 мають знак Євразійської відповідності, який свідчить про те, що продукція пройшла всі процедури, встановлені в технічних регламентах Митного союзу ЄвразЕС.

Для визначення функційних властивостей обраних зразків гелів для вмивання необхідно проаналізувати їх склад та визначити, які поверхнево активні речовини є в їх складі:

- зразок № 1 ТМ «Чистая линия» – містить у більшій кількості аніонні поверхнево активні речовини (Sodium Laureth Sulfate), а також амфотерні (Betain) і катіонні (Poliquaternium – 10). Катіонні поверхнево активні речовини можуть спричиняти алергічні реакції, а Sodium Laureth Sulfate може призводити до сухості шкіри, тому його не бажано використовувати для людей з сухою та чутливою шкірою обличчя;
- зразок № 2 ТМ «Зеленая аптека» – містить аніонні ПАР (Sodium Laureth Sulfate) та амфотерні (Betain);
- зразок № 3 ТМ «Green way» – аніонні ПАР (Sodium Laureth Sulfate), амфотерні (Cocamidopropyl betaine);

Таблиця 1

Маркування обраних зразків гелів для вмивання

Вимоги ДСТУ 4315:2004	ТМ «Чистая линия»	ТМ «Зеленая аптека»	ТМ «Green way»	ТМ «Lirene»	ТМ «Isana young»
Назва, призначення виробу	Гель для вмивання «Ідеальна шкіра»	Нижній гель для вмивання «Зелений чай»	Гель для вмивання «Фіто Лінія»	Зволожувальний гель для вмивання обличчя	Гель для вмивання
Назва виробника і його місцезнаходження	ТОВ «Юнілевер Русь», Росія	ПП «Фармацевтична фабрика «НВО Ельфа», Україна	ТОВ НДЦ «Альянс краси», Україна	Косметична лабораторія Д-р Ірена Еріс, Польща	ROSSM-ANN, Німеччина
Товарний знак виробника (за наявності)	ТМ «Чистая линия»	ТМ «Зеленая аптека»	ТМ «Green way»	ТМ «Lirene»	ТМ «Isana young»
Об'єм, мл	100	270	200	150	150
Об'ємна частка етилового спирту, % об.	0,13	Етилового спирту не містить	Етилового спирту не містить	Етилового спирту не містить	11,0
Склад виробу	Наявний				
Умови зберігання	Від 0 °С до 25 °С	Від 5 °С до 25 °С	Від 5 °С до 25 °С	Від 5 °С до 25 °С	Від 5 °С до 25 °С
Дата виготовлення й термін придатності	29.10.17 – 28.10.19	21.01.18 – 20.07.20	Термін придатності 24 міс., дата виробництва 08.08.17	05.2017–05.2020	Термін придатності 36 міс., дата виробництва 02.08.17
Позначення нормативного документа	Не має позначення	ДСТУ 4315:2004	ТУ У 24.5 – 31240335 – 002:2007	Не має позначення	Не має позначення
Інформація щодо сертифікації (оцінки відповідності)	Сертифіковано в системі УкрСЕПРО; має маркування Євразійської відповідності	Сертифікована система управління якістю ISO 9001	Інформації немає	Має маркування Євразійської відповідності	Інформації немає

– зразок № 4 ТМ «Lirene» – містить тільки амфотерні ПАР (Betain);

– зразок № 5 ТМ «Isana young» – амфотерні ПАР (Cocamidopropyl betaine).

Зразки № 4 і № 5 – найнебезпечніші для шкіри, оскільки амфотерні речовини не порушують природного стану шкіри. Також ці зразки містять натуральний рослинний піноутворювач Coco glucoside у великій кількості, цей компонент знижує агресивність традиційних ПАР. Інші ж зразки містять у великій кількості синтетичні піноутворювачі.

Висновки. Аналізування ринку косметичних товарів засвідчило, що імпортна продукція становить 60–80 % загального обсягу косметичної продукції. Сучасний

асортимент косметичних товарів, зокрема гелів для вмивання, постійно вдосконалюється й оновлюється завдяки розробленню й промислового освоєнню нових видів косметичної сировини.

Для споживача маркування – це головний засіб інформування та запобігання придбанню фальсифікованої продукції. Тому маркування товарів повинне містити всю необхідну й достовірну інформація про його склад, виробника, споживчі властивості тощо.

У результаті дослідження повноти маркування косметичних гелів для вмивання, що реалізують на ринку України, встановлено їх відповідність чинним нормативним документам та міжнародним вимогам. Також у процесі дослідження маркування вивчено функційні властивості дослідних зразків гелів для вмивання.

Дослідження в цьому напрямку цікаві та сучасні, що робить їх актуальними для подальшої роботи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байцар Р. І. Особливості розвитку косметичної галузі в Україні / Р. І. Байцар, Ю. М. Кордіяка, А. М. Зеліско // Стратегія якості в промисловості та освіті: матеріали XI Міжнар. конф., 1–5 червня, 2015 р.: доповідь. – Варна, Болгарія, 2015. – Том II (2). – С. 517–520.
2. Кордіяка Ю. М. Проблеми технічного регулювання косметичної галузі / Ю. М. Кордіяка, Р. І. Байцар // Стандартизація, сертифікація, якість. – 2016. – № 2. – С. 38–44.
3. Луців Н. В. Товарознавчі аспекти дослідження ринку парфумерних виробів в Україні / Н. В. Луців // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.4. – С. 252–261.
4. Український ринок парфумерно-косметичної продукції [Електронний ресурс] // Асоціація «Парфумерія та косметика України». – Режим доступу: <http://apcu.ua>.
5. Аналіз ринку парфумерно-косметичної продукції [Електронний ресурс] // Файловий архів. – Режим доступу : <http://www.studfiles.ru/preview/5857689/page:4/>.
6. Імпорт України [Електронний ресурс] // Економіка. – Режим доступу : <https://www.obozrevatel.com/finance/economy/20751-nazvaniy-prichinyi-padeniya-eksporta-i-importa-v-ukraine.htm>.
7. Технологія виготовлення косметичних гелів [Електронний ресурс] // Хімія. – Режим доступу : <http://www.chemieman.ru/chemies-6497-1.html>.
8. Перелік та характеристика косметичних інгредієнтів [Електронний ресурс] // Асоціація «Парфумерія та косметика України». – Режим доступу: <http://apcu.ua>.
9. Вилкова С. А. Экспертиза парфюмерно-косметических товаров / С. А. Вилкова // М. : Деловая литература, 2000. – С. 112.
10. Про затвердження Технічного регламенту на косметичну продукцію та План заходів щодо впровадження Технічного регламенту: Проект постанови Кабінету Міністрів України 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apcu.ua/kosmetichni-zasobi/texnichnij-reglament.html>.
11. Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся. Загальні технічні умови: ДСТУ 4315:2004 – [Чинний від 2005-07-01] – К.: Держспоживстандарт України, 2005. – 15 с. – (Національний стандарт України).
12. Мельник Т. Нетарифне регулювання у країнах ЄС / Т. Мельник, К. Пугачевська // Вісник КНТЕУ. – 2014. – № 2. – С. 15–28.
13. Продукція парфумерно-косметична. Правила пакування, маркування, транспортування та зберігання: ДСТУ 5010:2008 – [Чинний від 2009-01-01] – К.: Держспоживстандарт України, 2009. – 10 с. – (Національний стандарт України).

Доманова Е. В., Янушкевич Д. А., Шубина Л. Ю.

**ИССЛЕДОВАНИЕ СООТВЕТСТВИЯ МАРКИРОВКИ КОСМЕТИЧЕСКИХ ГЕЛЕЙ
В СООТВЕТСТВИИ С МЕЖДУНАРОДНЫМИ ТРЕБОВАНИЯМИ**

В статье представлены результаты исследования полноты маркировки косметических гелей для умывания, реализуемых на рынке Украины. Для потребителя маркировка – это главное средство информирования и предупреждения приобретения фальсифицированной продукции. Кроме того, требования по маркировке и упаковке товаров являются одними из мер нетарифного регулирования внешнеэкономической деятельности, применяются при их ввозе на таможенную территорию Украины. В процессе анализа рынка косметических товаров было выяснено, что большинство продукции представлено от иностранных производителей. По результатам исследования маркировки гелей для умывания обнаружено соответствие требованиям национальных, международных законодательных и нормативных документов.

***Ключевые слова:** безопасность, косметические товары, гели для умывания, маркировка, потребительские свойства.*

Domanova, O. V., Yanushkevych D. A., Shubina L.Yu.

RESEARCH OF CONFORMITY OF COSMETIC GEL MARKING WITH INTERNATIONAL REQUIREMENTS

The paper presents the results of the study of the completeness of marking cosmetic gels for washing, which are being implemented in the Ukrainian market. For the consumer, marking is the main means of informing and preventing the purchase of counterfeit products. In addition, the requirements for the marking and packaging of goods are one of the measures of non-tariff regulation of foreign trade activities that are applied when imported into the customs territory of Ukraine. In the process of analyzing the cosmetics market, it was found that most of the products are from foreign manufacturers. According to the results of the study of marking gels for washing, compliance with the requirements of national, international legislative and regulatory documents has been identified.

***Key words:** safety, cosmetic products, gels for washing, labeling, consumer properties.*

Рецензент: Свідло К. В., д-р техн. наук,
проф. ХТЕІ КНТЕУ, Київ